

PASJA INTERPRETACJI

Profesor Andrzej Ciołkosz, geograf z wykształcenia, od początku kariery naukowej zajmuje się interpretacją zdjęć lotniczych i satelitarnych, umiejętnie łącząc wiedzę geografa z możliwościami, jakie daje analiza obrazów wykonanych z wysokiego pułapu. 70-lecie urodzin profesora było dobrą okazją do podsumowania jego osiągnięć.

JERZY PRZYWARA

Liczne gospodarcze zastosowania metod interpretacji opracowanych przez profesora Andrzeja Ciołkosza są najlepszym dowodem wysokiej wartości jego prac badawczych. Z osobą profesora wiąże się narodziny polskiej teledetekcji. Od 1976 r. brał udział w organizowaniu słynnego Ośrodka Przetwarzania Obrazów Lotniczych i Satelitarnych (OPOLiS), którym kierował następnie od roku 1983.

Do dokonań profesora Ciołkosza należy m.in.: wykorzystanie, po raz pierwszy w Polsce, zdjęć w podczerwieni do oceny stopnia uszkodzenia drzewostanu, opracowanie technologii wykonywania zdjęć termalnych i ich interpretacji do badań zanieczyszczeń rzek, opracowanie metody rozpoznawania upraw za pomocą mikrofotogrametrycznej analizy zdjęć lotniczych w bliskiej podczerwieni, wykorzystanie zdjęć satelitarnych do określania wilgotności gleb, struktury upraw rolnych, zanieczyszczenia środowiska.

Andrzej Ciołkosz (ur. 8 października 1939 r. w Rozwadowie) jest absolwentem Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie (1962). W latach 1962-71 pracował w Katedrze Geografii Regionalnej Świata Instytutu Geografii Uniwersytetu Warszawskiego. Tam najpierw zorganizował, a potem kierował Pracownią Interpretacji Zdjęć Lotniczych. W 1969 r. na Uniwersytecie Wrocławskim obronił pracę doktorską, której tematem było badanie szczegółów użytkowania ziemi na bazie zdjęć lotniczych gminy Lesznowola. W 1976 r. uzyskał habilitację, a jego praca została wyróżniona Nagrodą Naukową im. Eugeniusza Romera nadawaną przez PAN. W 1982 roku uzyskał tytuł profesora nadzwyczajnego, a osiem lat później – profesora zwyczajnego nauk przyrodniczych.

W latach 1978-84 był wiceprzewodniczącym Międzynarodowej Asocjacji Kartograficznej. Od 2001 r. jest zastępcą przewodniczącego VII Wydziału Nauk o Ziemi i Nauk Górniczych PAN. W latach 2003-07 był wiceprzewodniczącym Komitetu Nauk Geograficznych PAN. Jest członkiem Rady Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Jagiellońskiego, Rady Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych Uniwersytetu Warszawskiego oraz Rady Naukowej Instytutu Melioracji i Użytków Zielonych.

Wśród osiągnięć badawczych prof. Andrzeja Ciołkosza wymienić trzeba m.in.:

- wykorzystanie zdjęć termalnych do opracowania map rozkładu temperatury powierzchniowej warstwy wody dla zbiorników opadowych elektrowni Pątnów, Adamów i Konin oraz termicznego zanieczyszczenia wód jeziora Dąbie i Zalewu Szczecińskiego,
- zastosowanie zdjęć termalnych do określenia zasięgu wpływu kopalni siarki w Grzybowie na środowisko geograficzne,
- wykorzystanie skanera zamontowanego na samolocie do wyznaczenia temperatury obiektów o różnych współczynnikach emisywności; metoda została wykorzystana w badaniach rejonu Huty Katowice, co pozwoliło na skorygowanie planów zagospodarowania tego terenu (nagroda zespołowa ministra administracji, gospodarki terenowej i ochrony środowiska),
- wykorzystanie spolaryzowanego światła i zdjęć lotniczych do określenia zasięgów dymów i gazów emitowanych przez warszawskie elektrociepłownie,
- opracowanie na bazie danych satelitarno-detekcyjnych mapy użytkowania ziemi w skali 1:500 000 całego kraju, ikony kartografii,

FOT. JERZY PRZYWARA

- opracowanie metody rozpoznawania upraw na podstawie zdjęć lotniczych,
- wykorzystanie zdjęć satelitarnych do określenia wilgotności gruntów w celu prognozowania plonów oraz struktury upraw rolnych,
- opracowanie bazy danych pokrycia terenu w ramach programu CORINE Land Cover.

Profesor Ciołkosz prowadził wykłady na uniwersytetach w Warszawie, Toruniu, Krakowie i Lublinie. Jest promotorem 10 rozpraw doktorskich i autorem 250 referatów naukowych. Jest także współautorem (wraz z prof. Andrzejem Kęsikiem z Uniwersytetu Waterloo w Kanadzie) pierwszego w Polsce podręcznika z zakresu teledetekcji satelitarnej i wykorzystania zdjęć do badań geograficznych pt. „Teledetekcja satelitarna” (1989). Z kolei wspólnie z dr. Markiem Ostrowskim opracował „Atlas zdjęć satelitarnych Polski”. Od 1971 roku Andrzej Ciołkosz jest nieprzerwanie związany z Instytutem Geodezji i Kartografii w Warszawie. W latach 2001-08 był sekretarzem naukowym, a od 2008 roku jest zastępcą dyrektora IGIK ds. naukowych. Jest także członkiem jego Rady Naukowej.

Na obchody jubileuszu, które odbyły się 8 października w Warszawie, przybyli m.in.: dr Andrzej Jagusiewicz – główny inspektor ochrony środowiska, prof. Marian Harasimiuk – były rektor UMCS w Lublinie, prof. Ryszard Marcinowski – zastępca przewodniczącego Wydziału VII PAN, prof. Andrzej Kostrzewski – przewodniczący Komitetu Nauk Geograficznych PAN, prof. Piotr Wolański – przewodniczący Komitetu Badań Kosmicznych i Satelitarnych PAN, prof. Jerzy Zarzycki – były szef służby topograficznej Kanady. Obecni byli także pracownicy IGIK, znajomi i współpracownicy profesora.

Korzystałem z opracowania: B. Ney, A. Linsenbarth „Działalność naukowa, dydaktyczna i organizacyjna prof. Jana Andrzeja Ciołkosza”